

Akademisyen ve Öğrencilerin Araştırma Görevliliğine İlişkin Metaforik Algıları

Metaphoric Perceptions of Academicians and Students to the Concept of Research Assistants

Saadet Aylin Bayar¹

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Volkan Bayar²

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin ve öğretim elemanlarının araştırma görevlisi olgusunu nasıl anlamlandırdıklarını ve bu anlamlandırmaların gerekçelerini saptayabilmektir. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabılır durum örnekleme kullanılarak oluşturulmuştur. Çalışma grubu 2011-2012 öğretim yılında Orta Anadolu'da bulunan bir kamu üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 62 öğrenci ile görev yapan 39 öğretim elemanı olmak üzere toplam 101 katılımcıdan oluşmuştur. Çalışma grubundan "Araştırma görevlisi ... gibidir çünkü..." şeklinde verilen cümleyi bir metafor kullanarak tamamlamaları ve nedenini açıklamaları istenmiştir. Veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleriyle çözümlenmiştir. Katılımcılar tarafından üretilen metaforlar açıklamaları da dikkate alınarak 13 temaya ayrılmıştır. Yapılan analizler sonucunda çalışma grubunun genel olarak araştırma görevlileri ile ilgili olumlu metaforlar (%57) ürettikleri görülmüştür. Araştırma görevlileri (n=12) kendileri ile ilgili büyük ölçüde olumsuz metafor üretmişlerdir (% 83.3). Olumsuz metaforlar iş tanımlarının belli olmaması üzerinde yoğunlaşmıştır. Daha önce araştırma görevliliği yapmış öğretim elemanlarının ürettikleri olumsuz metaforların oranı (% 63.6) araştırma görevliliği yapmayan öğretim elemanlarının ürettikleri olumsuz metafor oranından (% 31.2) fazladır. Öğrenciler araştırma görevlileri ile ilgili yüksek oranda (% 64.5) olumlu metafor üretmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Araştırma Görevlisi, Metafor, Olgu Bilim*

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine how students and faculty members perceive "research assistant" phenomenon and which factors affect their perception. Phenomenology, one of qualitative research designs, was used in this study. Convenient sampling design was employed while choosing the

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, yağan_a@hotmail.com

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, volkanbayar06@gmail.com

participants. The study was carried out with 101 participants, 62 students and 39 faculties, from faculty of education in a public university in Middle Anatolia during 2011-2012 academic year. The participants completed the phrase of "A research assistant is like.... because.....". Content analysis and descriptive analysis techniques were applied to analyze the data. Examining participants' answers 13 conceptual categories were determined. As a result, participants generally produced positive metaphors for research assistants (54%), but research assistants (n=12) produced substantially negative metaphors for themselves (83.3%). Negative metaphors focused on ambiguity of job description of research assistants. Faculties who worked as a research assistant in the past produced more negative metaphors (63.6 %) than faculties who did not work as a research assistant ever (31.2%). Students considerably produced positive metaphors related to research assistants (64.5%).

Key words: Research Assistants, Metaphor, Phenomenology

2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu'nun 3. maddesine göre üniversitelerde görev yapan öğretim elemanları üç grupta toplanmıştır. Bu gruplandırmaya göre profesör, doçent ve yardımcı doçentler öğretim üyeleri sınıfını; öğretim görevlileri ile okutmanlar öğretim görevlileri ve okutmanlar sınıfını; araştırma görevlileri ile uzman, çevirici ve eğitim öğretim planlamacıları ise öğretim yardımcılarını sınıfını oluşturmaktadırlar (Yüksek Öğretim Personel Kanunu [YPK], 1983: madde 3).

Personel kanunu sınıflandırmasında öğretim yardımcılarını sınıfında bulunan araştırma görevliliğinin iş tanımı 2547 Sayılı Kanununun 33. maddesinde "yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim yardımcılarınıdır." şeklinde tanımlanırken yine aynı kanun maddesine göre atanma koşulları "ilgili anabilim veya anasanat dalı başkanlarının önerisi, Bölüm Başkanı, Dekan, enstitü, yüksekokul veya konservatuar müdürünün olumlu görüşü üzerine rektörün onayı ile araştırma görevlisi kadrolarına en çok üç yıl süre ile atanırlar; atanma süresi sonunda görevleri kendiliğinden sona erer. " şeklinde belirlenmiştir (Yüksek Öğretim Kanunu [YÖK], 1981: madde 33).

Kanunda yer alan "diğer görevler" ibaresi araştırma görevlilerinin iş tanımını belirsiz kılmakta ve akla yetkili amirlerin verdikleri her türlü iş araştırma görevlileri tarafından yapılmalı mıdır sorusunu getirmektedir. Korkut, Muştan ve Yalçınkaya (1999), araştırma görevlilerinin sorunlarına yönelik yapmış oldukları çalışmanın bulguları yaşanan bu belirsizliği vurgular niteliktedir. Çalışmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılan 1534 araştırma görevlisinin %92,5'i yetki ve sorumluluk konusunda bir karmaşanın yaşandığını ifade etmişlerdir. Aynı şekilde, iş tanımlarında belirtilmemesine rağmen araştırma görevlilerinin derslere girdikleri ve zaman zaman sekreterliğe varan işler yaptıkları araştırmanın bulguları arasındadır.

2001 yılında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 237 araştırma görevlisi üzerinde yapılan diğer bir araştırma yaşanan belirsizliklerin de ötesinde problemlerin varlığını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre araştırma görevlilerinin

bedensel, sosyal ve çevre (maddi durum, emniyet, dinlenme imkânı vs.) alanlarında yaşam kaliteleri düşük çıkmıştır. Uzun çalışma saatleri ve yorucu iş temposu yaşam kalitesindeki düşüklüğe neden olan etmenler olarak saptanmıştır (Avcı ve Pala, 2004). Bir başka araştırma, araştırma görevlerinin kendilerini "köle" ya da "mahkum" olarak tanımladıklarını belirterek araştırma görevlisini yüklü borç senetleri altında kamburlaşan, hocalarının özel işleri peşinde koşturan, hasta bakıcılık yaptırılan (tıp fakültelerindeki araştırma görevlileri için), zaman zaman psikolojik tacize uğrayan, maaşları yetersiz ve çaresizlik içinde insanlar olarak tanımlamıştır (Akagündüz, 2012).

Araştırma görevliliğinde yaşanan sorunlar yalnızca iş tanımlarındaki belirsizlik ve iş yoğunluğu ile sınırlı kalmamaktadır. Farklı statülerde araştırma görevlisi alımları yapılması ve araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerini tamamlarken yaşadıkları sıkıntılar problemin başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Farklı statüde araştırma görevlisi alınmasından kasıt 2547 Sayılı Kanunun 33. maddesinin *a* fıkrası uyarınca ve aynı kanunun 50. maddesinin *d* fıkrası uyarınca farklı koşullarda çalışmak üzere araştırma görevlisi alımı yapılmasıdır.

33/a maddesine göre çalışan araştırma görevlileri en çok üç yıllığına atanırlar ve lisansüstü eğitimlerini tamamlamaları halinde görev süreleri uzatılabilir (YÖK, 1981: madde 33/a). 50/ *d* maddesinde ise lisansüstü eğitimlerini sürdürmekte olan öğrencilerin her defasında bir yıllığına olmak üzere öğretim yardımcılığı kadrolarına atanabileceklerine değinilmektedir. Bu maddede bahsedilen kadro bir tür burslu öğrencilik statüsüne işaret etmektedir. Doktora eğitimi sona erdiğinde görev süresi kendiliğinden sona erer (YÖK, 1981: madde 50/d). 50/*d* maddesine göre görev yapan araştırma görevlilerinin doktora eğitimlerinin bitmesi üzerine görev sürelerinin bitmiş olması diğer gruba göre dezavantajlı durumda olmalarına yol açmaktadır. Güçlü (2009) 50/*d* maddesine bağlı olarak çalışan araştırma görevlilerinin doktora eğitimini tamamlamalarının ardından kaderlerine terk edildiğini savunmaktadır.

Araştırma görevlilerinin lisansüstü eğitimlerini tamamlamada yaşadıkları sıkıntılar ise görev yaptıkları üniversitelerde yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Böyle durumlarda üniversiteler 2547 Sayılı Kanunun 35. maddesi uyarınca araştırma görevlilerinin kadrolarını lisansüstü eğitimlerini tamamlamaları için yüksek lisans ve doktora programı olan enstitülere geçici olarak aktarmaları gerekmektedir (YÖK, 1981: madde 35). Bu duruma ilişkin yaşanan en önemli sorun ise bazı bölüm başkanlıklarının ya da fakülte-üniversite yönetimlerinin araştırma görevlilerini lisansüstü eğitim için 35. madde ile ilgili enstitülere göndermemeleri sorunudur (Keşli, 2007). Keşli (2007), bu durumu yargıya intikal ettiren araştırma görevlilerinin çoğunun "Hak Arama Özgürlüğü" nü kullandığı gerekçesi ile üniversiteden atıldıklarını iddia etmiştir.

Türkiye’de araştırma görevlilerinin çalışma şartlarını düzenleyen mevzuat ve yaşanan sorunlar bunlarken yurtdışındaki araştırma görevlilerinin çalışma koşulları ve

görev tanımları ülkelere göre değişebilmektedir. Cambridge Üniversitesi, resmi sitesinde, araştırma görevlilerinden beklentilerini ve onların rolünü "Generic Role Profile Research Assistant" isimli broşürde şöyle tanımlamaktadır: Araştırma görevlisi kadrosunun ana rolü üniversitenin ulusal ve uluslararası alandaki saygınlığına katkıda bulunmaktır. Araştırma görevlisi eğitim ve araştırma alanında kendini geliştirir ve üniversitedeki projelere danışmanlarının rehberliğinde katkıda bulunur. Araştırma görevliliği seçimlerinde sadece kişisel yetenekler söz konusudur ve başarılı asistanlar ödüllendirilir (University of Cambridge, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki saygın bazı üniversitelerin resmi internet sayfaları incelendiğinde; "Teaching Assistants" adı verilen ve eğitimlerini üniversitelerinin sağladığı bursla sürdüren araştırma görevlilerinin haftada 15-20 saat öğreticilik yapmak, proje yürütmek ve araştırma yapmak gibi görevlerinin olduğu görülmektedir. Bu görevlerle beraber akademisyen olma yolunda ilerlemeleri için eğitimlerine çok önem verilmektedir (Brown University, 2012; Michigan State University, 2012 ve University of Maryland, 2012) . Brown Üniversitesi, A Brief Guide for Teaching Assistants at Brown University isimli broşürde, araştırma görevlilerini deneyimli bir öğretici haline getirmek için öğretme stillerini geliştirmeye yönelik sertifika programları, profesyonel kişisel gelişim programları ve topluluk önünde konuşma eğitimi gibi etkinlikler düzenlediğini bildirmektedir. Michigan State Üniversitesi'nde ise Brown Üniversitesi'nin yaptığı etkinliklere ek olarak internet üzerinden seminerler (workshops) verilmektedir (Michigan State University, 2012). Maryland Üniversitesi resmi internet sayfasında yayınladığı rehberde, "Teaching Assistant Handbook", ofis saatlerinden öğrencilerle ilk karşılaşmada nasıl davranılacağına kadar oldukça ayrıntılı bir bilgilendirme yapmaktadır (University of Maryland, 2012). Bunlara ek olarak Amerika'daki araştırma görevlileri en az lisans düzeyinde eğitim verebilecek durumda olmaları için öğretim üyeleri tarafından belirlenen bazı başlangıç derslerine girerek ders verme konusunda tecrübe kazanmaktadırlar (Mangan, 1992).

Yasal mevzuatta açıkça ifade edilmese de üniversite öğretim üyeliği için ilk basamak araştırma görevliliğidir ve araştırma görevliliği kadrosu öğretim üyeliği kadrolarının kaynağını oluşturur. Akademik kadronun asıl kaynağını teşkil eden araştırma görevlilerinin yetiştirilerek ileri kademelere hazırlanması üniversiteler için hayati bir önem arz etmektedir (Korkut ve diğerleri, 1999). Bahsi geçen sıkıntılar altında görevlerini sürdüren araştırma görevlilerinin benlik algıları ve mesleklerini nasıl anlamlandırdıkları merak uyandırmaktadır. Bununla beraber araştırma görevlilerinin iş çevresini oluşturan daha önce araştırma görevliliği yapmış ya da yapmamış öğretim elemanları ve öğrencilerin gözünden araştırma görevliliğinin nasıl algılandığı da konunun bir diğer boyutunu oluşturmaktadır. Bu çalışmadaki amaç, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının araştırma görevlisi olgusunu nasıl anlamlandırdıklarını ve bu anlamlandırmanın altında neler yattığını saptayabilmektir. Bu bağlamda "*Öğrenci ve*

öğretim elemanlarının araştırma görevlisi dendiğinde akıllarına ilk gelen nedir? " sorusunun cevabı aranmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Akademisyenlerin araştırma görevliliği hakkındaki algılarının metaforlar yardımıyla belirlenmesinin hedeflendiği bu çalışmada, sosyal olarak yapılandırılmış gerçeğe, araştırmacı ile üzerinde çalışılan konu ya da gurubun yakın ve samimi ilişkisine, olguların ve sosyal deneyimlerin nasıl ortaya çıktığı ile nasıl anlamlandırıldığı gibi konulara yoğunlaşan nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir (Denzin ve Lincoln, 2005).

Çalışmada metaforlar yardımıyla katılımcıların araştırma görevliliğine nasıl bir anlam yükledikleri ortaya çıkarılmak istendiğinden nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) seçilmiştir. İnsanların bireysel veya birlikte yaşamış oldukları deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını, algıladıklarını ve zihinlerine nasıl transfer ettiklerini araştıran bilim dalına olgu bilim denmektedir. Olgu bilim insanların bir olguyu nasıl algıladığı, nasıl tarif ettiği, nasıl hatırladığı, nasıl değerlendirdiği ve diğer insanlara nasıl bir dil kullanarak aktardığı konularıyla ilgilenmektedir (Patton, 2001).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde araştırmacı örnekleme hızlı ve kolay bir şekilde ulaşarak zaman, enerji ve maddi kaynak tasarrufu sağlar (Patton, 2001). Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırdığı için tercih edilmiştir.

Araştırma, Orta Anadolu'da bulunan bir kamu üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde 2011-2012 eğitim öğretim yılında görev yapan 48 öğretim elemanı ile 83 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama formları toplam 53 öğretim elemanına dağıtılmış, 48 kişi geri dönmüştür (geri dönüş oranı %90'dır). Form dağıtılan öğrencilerden tamamı çalışmaya katılmıştır. Metafor yazmayan, birden fazla metafor yazan yada metaforların mantıksal dayanağını yazmayan 30 katılımcının (21 öğrenci, 9 öğretim elemanı) kağıtları değerlendirmeye alınmadığından veri analizleri 101 (39 öğretim elemanı ve 62 öğrenci) katılımcı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 39 öğretim elemanından 13'ü kadın (%33.3), 26'sı erkektir (%66.7). Katılımcıların 12'si (%30.8) araştırma görevlisi, 27'si (%69.2) ise diğer öğretim elemanlarından oluşmaktadır. En çok katılım 15 öğretim elemanı (38.5) ile eğitim bilimleri bölümünden olmuştur. Katılımcılardan 23 kişi (%59) 1 ile 19 yıl arasında değişen sürelerde araştırma görevlisi olarak çalışmışlardır. 16 öğretim elemanı (%41) ise araştırma görevlisi olarak çalışmamıştır. Öğretim elemanlarının yaşları 24 ile 60 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 37'dir.

Tablo 1.
Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Özellikleri

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	13	33.3
	Erkek	26	66.7
Akademik Unvan	Prof. Dr.	2	5.1
	Doç. Dr.	3	7.7
	Yrd. Doç. Dr.	15	38.5
	Dr. Arş. Gör.	1	2.6
	Arş. Gör.	11	28.2
	Öğretim Görevlisi	6	15.4
	Okutman	1	2.6
Bölüm	BÖTE	3	7.7
	Eğitim bilimleri	15	38.5
	Güzel sanatlar	4	10.3
	İlköğretim	10	25.6
	Orta öğretim	2	5.1
	Türkçe	2	5.1
	Diğer	3	7.7
Araştırma görevliliği	Yaptı	23	59
	Yapmadı	16	41
Toplam		39	100

Araştırmaya katılan öğrencilerden 49'u kadın (% 79), 13'ü erkektir (% 21). Katılımcılardan 43 kişi sınıf öğretmenliği (% 69.4), 19 kişi ise fen bilgisi öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin tamamı 3. sınıf öğrencisidir.

Tablo 2.
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölüm ve Cinsiyet Bilgileri

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	49	79
	Erkek	13	21
Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	43	69.4
	Fen Bil Öğretmenliği	19	30.6
Toplam		62	100

Verilerin Toplanması

Çalışmada metaforlar yoluyla nitel veri toplama tekniği kullanılmıştır. Metafor (mecaz) bir sözü benzetme amacıyla başka bir sözün yerine kullanmaktır (TDK Sözlüğü, 1983). Metaforlarla kişiler yaşadıklarına yükledikleri anlamları kendilerine özgü bir şekilde ifade ederler (Sharoff, 2009). Patton'a (2001) göre, metaforlar bulguları iletmenin güçlü ve zekice bir yoludur. Bazen tek bir güçlü ifadeyle pek çok şey anlatılabilir. Metaforlar aynı zamanda araştırmacı ve okurlar için eğlenceli olabilirler.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarından "araştırma görevlisi" kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri ortaya çıkarabilmek amacıyla "araştırma görevlisi..... gibidir/ benzer, çünkü....." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bu benzetmenin canlı veya cansız nesne, imaj, varlık ya da herhangi bir şey olabileceği belirtilmiştir. Böylelikle katılımcıların düşünce dünyasına yönelik herhangi bir sınırlama getirilmemiştir.

Metaforun konusu olan araştırma görevliliği ile metaforun kaynağı (ör: sapan taşı, köprü) arasındaki ilişkinin daha açık bir biçimde ortaya konması için gibi/benzer ifadesine yer verilmiştir. Yapılan benzetmelere mantıklı bir açıklama getirilmesi için çünkü.....ifadesine yer verilmiştir.

Veri toplama aşamasında araştırmacılar katılımcılarla yüz yüze iletişime geçmişlerdir. Katılımcılara araştırmanın konusu ile gerekçesi hakkında yazılı ve sözlü bilgi verilmiş, yalnız bir benzetme yapılması ve benzetme gerekçesinin yazılması gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Benzetmelerin ve gerekçelerin (mantıksal dayanak) yazılması için süre sınırlandırılmasına gidilmemiştir. Araştırma için önemli olduğu düşünülen bazı profil bilgilerinin doldurulması katılımcılardan istenmiştir.

Veri toplama aşamasında ve öncesinde araştırmacıların katılımcılara herhangi bir yönlendirici müdahalesi olmamıştır. Verilerin yalnızca bilimsel çalışmada kullanılacağı ve kimliklerinin gizli tutulacağı katılımcılara bildirilmiş, katılımcıların gerçek görüşlerini yansıtma sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden sonuç ilişkileri incelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Betimsel analizde katılımcı bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. İçerik analizindeki temel hedef ise toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Toplanan

veriler önce kavramsallaştırılır daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenir ve veriyi açıklayan temalar saptanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

İçerik analizi yapılırken öncelikle katılımcılar tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi oluşturulmuş, tekrarlayan metaforların olup olmadığı kontrol edilmiştir. Belli bir metaforun yazılmadığı, birden fazla benzetmenin kullanıldığı ya da mantıksal dayanağın (çünkü...) boş bırakıldığı kağıtlar ayıklanmıştır. Bu işlemlerin sonunda 101 katılımcının verileri değerlendirmeye alınmış, 30 kişinin kağıtları elenmiştir. Bir sonraki basamakta, elde edilen geçerli benzetmeler ile bunların mantıksal dayanakları irdelenerek benzer metaforlar ortak başlıklar (kategoriler) altında toplanmıştır. Buna göre 13 farklı kategori oluşturulmuştur. Betimsel analizde ise araştırmacılar tarafından çarpıcı bulunan metafor ve mantıksal dayanakları katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla şu basamaklar izlenmiştir. Araştırmada verilerin nasıl elde edildiği ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı ayrıntılı bir şekilde rapor edilerek çalışmanın inandırıcılık ve aktarılabilirliğinin artırılmasına çalışılmıştır. Katılımcıların kimlikleri belli olmayacak şekilde doğrudan alıntılar yapılmıştır. Elde edilen metaforlar ve kategoriler her bir metafor bir kategori ile eşleştirilmek üzere 2 uzmana sunulmuş ve araştırmacıların eşleştirmeleri ile uzman eşleştirmeleri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edildikten sonra güvenilirlik Miles ve Huberman'nın (1994) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Aradaki uyum % 85 olarak belirlenmiştir. Sonuçlar ortaya konan verilerle ilişkilendirilmiş ve verilerin çözümlenmesinde nesnel davranılmıştır.

BULGULAR

Öğretim elemanları ve öğrenciler araştırma görevliliğine ilişkin geçerli 75 metafor oluşturmuşlardır. En sık tekrar edilen metaforlar "köle" (% 6.9) ve "karınca"dır (% 4). Elde edilen metaforlar 13 kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Bu bölümde 13 kavramsal kategori tanıtılmakta, içerdikleri metaforlar belirtilmekte ve demografik özellikler bakımından gerekli karşılaştırmalar yapılmaktadır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin metaforlarından oluşturulan 13 kategorinin ilk 5 kategorisi araştırma görevlilerinin ve mesleklerinin olumlu yanlarını vurgularken, takip eden 7 kategori olumsuz özellikleri ön plana çıkarmaktadır. Son kategori ise ortak bir başlık altında toplamayan farklı metaforları içeren kategoridir. 7 metaforun bulunduğu son kategoride 2 metafor araştırma görevliliğinin olumlu yönlerini, 2 metafor araştırma görevliliğinin olumsuz taraflarını ve diğer 3 metafor ise araştırma görevliliğinin olumlu yada olumsuz olarak değerlendirilemeyecek taraflarını göstermektedirler.

Kategoriler

1. Çalışan ve üreten bir varlık olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 13 (% 13) kişi tarafından toplam 9 (% 12) metafor üretilmiştir. Öğretim elemanları ve öğrenciler bu kategori için 5'er metafor üretirken "karınca" metaforu hem öğretim elemanı hem de öğrenciler tarafından üretilen ortak metafordur. Öğrencilerin oluşturdukları metaforlar genellikle araştırma görevlilerinin zorlu çalışma temposu üzerinde yoğunlaşırken akademisyenlerin metaforları araştırma görevlilerini çalışıp sonunda verimli ürün elde eden bireyler olarak algıladıklarını göstermektedir. Frekans dağılımlarına bakıldığında arı metaforunun 2, karınca metaforunun 4, diğer metaforların birer kez üretildikleri görülmektedir.

Tablo 3.

Çalışan ve Üreten Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Yeşil ağaç		1(1)	1(1)
Arı	2 (2)		2 (2)
Toprak		1(1)	1 (1)
Hamal	1(1)		1 (1)
İşçi	1(1)		1 (1)
Arkeolog	1(1)		1 (1)
Karınca	3(3)	1(1)	4 (4)
Fidan		1(1)	1 (1)
Üretici		1(1)	1 (1)
Toplam	8(7.9)	5 (5)	13 (13)

“Araştırma görevlisi karıncaya benzer çünkü vızır vızır çalışırlar. Çalıştıkları zaman da kazanırlar.”

“Araştırma görevlisi arıya benzer çünkü çalıştıkça bal gibi bilgiler ortaya çıkarır.”

“Araştırma görevlisi karıncaya benzer, sistematik ve disiplinli bir şekilde çalışır. Zaman içinde çalışmalarının karşılığını alır.”

“Araştırma görevlisi hamala benzer. Araştırma görevlileri bir yandan araştırma yapıyorlar bir yandan da derslere giriyorlar. Yard. Doç. olabilmek için çok uğraşıyorlar.”

“Araştırma görevlisi yeşil ağaca benzer. Zamanla meyve verecektir.”

2. Merak eden ve araştıran bir varlık olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 8 (% 8) kişi tarafından 5 (% 6.6) metafor üretilmiştir. Öğretim elemanları da öğrencilerde araştırma görevlilerinin merakları ve ayrıntılı araştırmalar yapmaları üzerinde durmuşlardır. Öğrenciler bu kategori için 4 metafor üretirken öğretim

elemanları 2 metafor üretmişlerdir. "Arkeolog" metaforu her iki grup tarafından üretilen ortak metafordur. Arkeolog, felsefeci ve dedektif metaforları ikişer kez diğer metaforlar birer kez tekrar etmişlerdir.

Tablo 4.
Merak Eden ve Araştıran Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Newton	1 (1)		1 (1)
Arkeolog	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Felsefeci	2 (2)		2 (2)
Dedektif	2 (2)		2 (2)
Namaza Durmak		1(1)	1 (1)
Toplam	6 (6)	2 (2)	8 (7.9)

“Araştırma görevlisi dedektif gibidir çünkü her şeyi en ince ayrıntısına kadar araştırır.”

“Araştırma görevlisi felsefeciye benzer çünkü sürekli merak edip araştırır.”

“Araştırma görevlisi arkeolog gibidir çünkü arkeologlar sürekli araştırma yapar, araştırma görevlileri de sürekli araştırma yapar. Öğrenmekte istekli ve meraklıdırlar.”

3. Akademik anlamda gelişen bir varlık olarak araştırma görevlisi. En fazla metaforun üretildiği kategoridir. Bu kategoride 18 (% 18) kişi tarafından 15 (% 20) metafor üretilmiştir. Öğretim elemanlarının metaforları araştırma görevlilerinin akademik olarak olgunlaşma döneminde olduklarını ve alanlarıyla ilgili olarak kendilerini geliştirmeleri gerektiğini vurgularlarken, öğrencilerin metaforları araştırma görevlilerinin sürekli kendilerini yenilemek durumunda oldukları ve akademik kariyer basamaklarının henüz başında oldukları üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğrenciler bu kategori için 9 metafor üretirken öğretim elemanları 7 metafor üretmişlerdir. “bitki” metaforu her iki grup tarafından üretilen ortak metafordur. Katılımcıların bitki, merdiven ve teknoloji metaforlarını ikişer kez kullandıkları görülmüştür.

Tablo 5.

Akademik Anlamda Gelişen Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Bitki	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Bodrum Katı	1 (1)		1 (1)
Çıracak	1 (1)		1 (1)
Gençlik		1 (1)	1 (1)
Köprü		1 (1)	1 (1)
Maç Öncesi Isınan	1 (1)		1 (1)
Merdiven	2 (2)		2 (2)
Meyve	1 (1)		1 (1)
Saç	1 (1)		1 (1)
Subay		1 (1)	1 (1)
Tay		1 (1)	1 (1)
Teknoloji	2 (2)		2 (2)
Tomurcuk		1 (1)	1 (1)
Tüp	1 (1)		1 (1)
Yuvadan Uçan Kuş		1 (1)	1 (1)
Toplam	11 (11)	7 (6.9)	18 (18)

“Araştırma görevlisi maç öncesi ısınan bir sporcuya benzer çünkü iyi bir akademisyen olmak için iyi bir araştırmacı olmak gerekir. Kendini geliştirmek için sağlam bir zemin hazırlamak gerekir.”

“Araştırma görevlisi merdivene benzer çünkü adım adım yükselirler.”

“Araştırma görevlisi taya benzer. Olgunlaşıp güzel bir at olur.”

“Araştırma görevlisi tomurcuğa benzer, iyi yetişirse güzel bir çiçek açar.”

“Araştırma görevlisi yuvadan uçan kuşa benzer çünkü hayata atılmak, başarı kazanmak, kendilerini geliştirmek zorundadırlar. Bu yolda bütün araştırma görevlilerine başarılar diliyorum.”

“Araştırma görevlisi gençliğe benzer çünkü araştırma görevlisi öğretim üyesi/hoca olma yolunda yetiştirme devresi içindedir. Bu devrede en büyük yardımcı ilgili bilim dalının hocalarından gelecektir.”

4. Yardımcı eleman olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 9 (% 9) kişi tarafından 9 (% 12) metafor üretilmiştir. Öğretim elemanlarının metaforları araştırma görevlilerinin diğer akademik personele yardımlarını vurgularlarken,

öğrencilerin metaforları araştırma görevlilerinin sınav görevleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğrenciler bu kategori için 7 metafor üretirken öğretim elemanları 2 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride öğretim elemanları ve öğrencilerin ürettikleri ortak bir metafor yoktur.

Tablo 6.
Yardımcı Eleman Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Anne	1 (1)		1 (1)
Asker		1 (1)	1 (1)
Çıracak	1 (1)		1 (1)
Kül Yutmaz	1 (1)		1 (1)
Makine	1 (1)		1 (1)
Organ	1 (1)		1 (1)
Sınav	1 (1)		1 (1)
Yardımcı	1 (1)		1 (1)
Yedek Oyuncu		1 (1)	1 (1)
Toplam	7 (6.9)	2 (2)	9 (9)

“Araştırma görevlisi külyutmaz gibidir çünkü araştırma görevlileri sadece sınavlarda gözetmen olarak görev alıyorlar. En büyük başarıları kopya çektirmemeleri kısaca kül yutmamaktır.”

“Araştırma görevlisi yedek oyuncuya benzer çünkü kadroda vardır ve ihtiyaç anında oyuna dahil edilirler.”

“Araştırma görevlisi yardımcı gibidir çünkü sınavlarda üniversite hocalarının yoğun olduğu zamanlarda onlara yardım eder.”

“Araştırma görevlisi anne gibidir çünkü okulun tüm yükünü, akademisyenlerin yükünü alır.”

5. Bilgi veren bir kişi olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 7 (% 7) kişi tarafından 6 (% 8) metafor üretilmiştir. Öğrenciler bu kategori için 5 metafor üretirken öğretim elemanları 1 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride metafor üreten öğretim elemanı ve öğrenciler araştırma görevlilerinin öğrencilere bilgi verici özelliği üzerinde durmuşlardır. Bu kategoride öğretim elemanları ve öğrencilerin ürettikleri ortak bir metafor yoktur. Kütüphane metaforu 2 kez tekrar edilmiştir.

Tablo 7.
Bilgi Veren Bir Kişi Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Su	1 (1)		1 (1)
Kütüphane	2 (2)		2 (2)
Köprü		1 (1)	1 (1)
Komutan	1 (1)		1 (1)
İnternet	1 (1)		1 (1)
Doktor	1 (1)		1 (1)
Toplam	6 (5.9)	1 (1)	7 (6.9)

“Araştırma görevlisi köprü gibidir çünkü araştırma görevlileri lisans öğrencileri ile hocaları arasında bir tür yol göstericiliği görevini yürütürler.”

“Araştırma görevlisi kütüphane gibidir çünkü çevresindeki kişilere bilgi verir.”

“Araştırma görevlisi internet gibidir çünkü sınırsız bilgiye ulaşırsın.”

“Araştırma görevlisi doktor gibidir çünkü doktorların hastaların ihtiyaçlarına cevap vermesi gibi onlarda öğrencilerin isteklerini bilir ve karşılık verir.”

6. Otoriteden emir alan bir kişi olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 9 (% 9) kişi tarafından 6 (% 8) metafor üretilmiştir. Öğrenciler bu kategori için 3 metafor üretirken öğretim elemanları 4 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride metafor üreten öğretim elemanları araştırma görevlilerinin şartsız koşulsuz ve sorgulamadan üstlerinin verdikleri görevleri yerine getirmelerinin üstünde durmuşlardır. Öğrenciler ise araştırma görevlilerinin kendi iradeleri olmadığından bahsetmişlerdir. “Köle” metaforu öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından ortak üretilen metafordur. Asker ve kukla metaforları öğrenciler tarafından ikişer kez kullanılmıştır.

Tablo 8.
Otoriteden Emir Alan Birisi Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Kukla	2 (2)		2 (2)
Köle	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Asker	2 (2)		2 (2)
Emir Eri		1 (1)	1 (1)
Amele		1 (1)	1 (1)
Esir		1 (1)	1 (1)
Toplam	5 (5)	4 (4)	9 (9)

“Araştırma görevlisi köle gibidir çünkü o kadar okuyup hala birinin emri altında olmak çok kötüdür.”

“Araştırma görevlisi kukla gibidir çünkü ne yapılması istenirse sorgulamasız yapar.”

“Araştırma görevlisi asker gibidir çünkü sürekli emir altındadır.”

“Araştırma görevlisi amele gibidir çünkü ne iş verilirse yapmak, kim nereye gönderirse gitmek zorundadır. Basit ve önemsiz görünen ama işin yükünü kaldıran mesleği icra eder.”

7. Çalışma şartları olumsuz birisi olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 9 (% 9) kişi tarafından 9 (% 12) metafor üretilmiştir. Öğrenciler bu kategori için 4 metafor üretirken öğretim elemanları 5 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride öğretim elemanları ve öğrenciler angaryaların ve her türlü işin araştırma görevlilerine yüklendiğinin üzerinde durmuşlardır. Bu kategoride gruplar ortak bir metafor üretmemişlerdir.

Tablo 9.

Çalışma Şartları Olumsuz Birisi Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Ayakçı	1 (1)		1 (1)
Köle	1 (1)		1 (1)
Hamal	1 (1)		1 (1)
Hayat Kadını		1 (1)	1 (1)
Paralı Asker	1 (1)		1 (1)
Kapıcı		1 (1)	1 (1)
Antreman		1 (1)	1 (1)
Çile Odası		1 (1)	1 (1)
Temizlikçi		1 (1)	1 (1)
Toplam	4 (4)	5 (5)	9 (9)

“Araştırma görevlisi hayat kadını gibidir çünkü ne zaman kimin üzerinize çıkacağından haberiniz olmuyor. Her türlü pis işi sizin yapabileceğiniz düşünülüyor.”

“Araştırma görevlisi antreman boksörüne benzer çünkü sürekli dayak yemek zorundadır. Hep savunmada olmak zorundadır.....Hocalar için öğrenci öğrenciler için yeni mezun durumundadır. Statüsü yoktur. Hep senetlerle iş yapar dolayısıyla sürekli dayak yer.”

“Araştırma görevlisi kapıcı gibidir çünkü her şeye senin koşman gerekir.”

“Araştırma görevlisi paralı asker gibidir çünkü belli bir maaş karşılığında okuldaki tüm işler onlara yaptırılıyor.”

8. Öğrencileri sıkı ve bunaltan bir kişi olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 2 (% 2) kişi tarafından 2 (% 2.67) metafor üretilmiştir. Bu kategoride yalnızca öğrenciler metafor üretmişlerdir. Öğrenciler araştırma görevlilerinin kendilerini sıkı görevleri üzerinde durmuşlardır.

Tablo 10.
Öğrencileri Sıkı ve Bunaltan Bir Kişi Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Bekçi	1 (1)		1 (1)
Anketörlük	1 (1)		1 (1)
Toplam	2 (2)		2 (2)

“Araştırma görevlisi bekçi gibidir çünkü sınavlarda ensemizden düşmezler.”

“Araştırma görevlisi anketör gibidir çünkü sürekli anket dolduruyoruz.”

9. Zor ve sıkıcı bir meslek sahibi olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 3 (% 3) kişi tarafından 3 (% 4) metafor üretilmiştir. Öğrenciler bu kategori için 2 metafor üretirken öğretim elemanları 1 metafor üretmişlerdir. Bu kategoride öğretim elemanları ve öğrenciler araştırma görevliliğinin yerine getirilmesi zor ve hayattan bezdirici tarafları üzerinde durmuşlardır. Bu kategoride gruplar ortak bir metafor üretmemişlerdir.

Tablo 11.
Zor ve Sıkıcı Bir Meslek Sahibi Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Ot	1 (1)		1 (1)
İşkence	1 (1)		1 (1)
Kozalağından Yeni			
Çıkmaya Hazırlanan Bir		1 (1)	1 (1)
Kelebek			
Toplam	2 (2)	1(1)	3 (3)

“Araştırma görevlisi ot gibidir çünkü çok duyarsızlar, tepkisizler, ot gibi yaşıyorlar. Parasızlıktan sürünüyorlar. Dışarıdan bakınca hayattan bezmiş, kendini bilime adanmış, çok sıkıcı bir imaj çiziyorlar.”

“Araştırma görevlisi kozalağından çıkmaya hazırlanan bir kelebek gibidir çünkü belli bir birikim için sürekli çabalayan ve bu çabalamalar sırasında da zorluklarla karşılaşan ve kendisi dışında her şey olduğu için benzer.”

10. Emeği sömürülen kişi olarak araştırma görevlisi. Bu kategoride 5 (% 5) kişi tarafından 4 (% 5.3) metafor üretilmiştir. Öğrenciler bu kategori için 3 metafor üretirken öğretim elemanları 1 metafor üretmişlerdir. Ortak metafor yoktur. Araştırma görevliliğinin üstünden kişisel menfaat temin edildiği yolunda açık ifadeler vardır. Köle metaforu 2 kez tekrar edilirken diğer metaforlar birer kez kullanılmıştır.

Tablo 12.

Emeği Sömürülen Kişi Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Uşak	1 (1)		1 (1)
Köle	2 (2)		2 (2)
Çoban Köpeği		1 (1)	1 (1)
Arı	1 (1)		1 (1)
Toplam	4 (4)	1 (1)	5 (5)

“Araştırma görevlisi çoban köpeği gibidir çünkü çoban kenarda oturup kaval çalarken bütün işi siz yaparsınız. Sizin sırtınızdan sürü sahipleri zengin olur sonrada yemek olarak yal yedirirler.”

“Araştırma görevlisi arı gibidir çünkü arı emeğini çeker insanoğlu balını yer. Araştırma görevlileri de emek verir üst kadrolar sefa sürer.”

“Araştırma görevlisi uşak gibidir çünkü vasıflı olan üniversite personelinin özel ya da üniversite işlerini yapmaları için kullanılıyorlar. Kendi işleri ya da görevleri yanında bide başkalarının işlerini yapmaları etik değil.”

11. Yaşadığı belirsizliklere göre araştırma görevlisi. Toplamda 7 (% 6.9) kişinin 7 (%9.33) metafor ürettiği bu kategoride metaforların tamamı öğretim elemanları tarafından üretilmiştir. Görev tanımlarındaki belirsizliğin araştırma görevlilerinin yapmakla yükümlü oldukları işlerin sınırında bir standardın olmayışı sonucunu doğurduğu vurgusu yapılmıştır. Akademisyenler arasında ortak metafor üretilmemiştir.

Tablo 13.

Yaşadığı Belirsizliklere Göre Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Köle		1 (1)	1 (1)
Joker Kartı		1 (1)	1 (1)
Makyajsız Kadın		1 (1)	1 (1)
Belirsizlik		1 (1)	1 (1)
Sapan		1 (1)	1 (1)
Yedi Kocalı Hürmüz		1 (1)	1 (1)
İnsan Yaşamı		1 (1)	1 (1)
Toplam		7 (6.9)	7 (6.9)

“Araştırma görevlisi belirsizlik gibidir çünkü yapılacak işlerin sınırı net değildir. Evrimdeki ara geçiş canlısına karşılık gelen akademik kadro işte...”

“Araştırma görevlisi 7 Kocalı Hürmüz’e benzer çünkü araştırma görevlilerinin örgütsel sıra dizin içindeki konumları net olarak tanımlanmamıştır. Bu nedenle araştırma görevlileri çok sayıda yönetici ve öğretim üyesinden emir ve direktif almakla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda araştırma görevlisi üzerinde bıkkınlık, işten zevk almama, kendini değersiz hissetme, özgüven geliştirememe gibi sorunlara yol açmaktadır.”

“Araştırma görevlisi sapan taşı gibidir çünkü sapanı elinde tutan onu istediği yöne ve istediği hızda fırlatma gücüne sahiptir. Çocukluğunda sapan kullanarak kuş avlamış olanlar ya da arkadaşları ile hedef tahtasına 20-30 metre uzaklıktaki kazığın tepesine geçirilmiş olan pet şişeye) nişan alıp oyun oynayanlar kullanım şeklini daha iyi bilirler. Bu anlamda asistanlığı ilgili danışman, bölüm başkanı ya da genel anlamda fakültedeki bir sapan taşı olarak algılamışım.”

12. Değer görmeyen bir varlık olarak araştırma görevlisi. 4 (% 4) akademisyenin 4 (% 5.3) metafor ürettiği bu kategoride öğrenciler metafor üretmemişlerdir. Araştırma görevlilerinin kıymeti bilinmeyen kimseler olduğu ortak bir düşünce olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 14.

Değer Görmeyen Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Zurnanın son Deliği		1 (1)	1 (1)
Yedek Subaylık		1 (1)	1 (1)
Kül Kedisi		1 (1)	1 (1)
Köprü		1 (1)	1 (1)
Toplam		4 (4)	4 (4)

“Araştırma görevlisi külkedisi gibidir çünkü Masaldan Hareketle; araştırma görevlisinin ne çektiğini onu üvey anne (profesörler) eline bırakan baba (dekan) bilmemektedir. Üvey anne ve kız kardeşler (yardımcı doçentler) külkedisine olmadık eziyetleri reva görmektedir. Araştırma görevlisi ise çaresiz bu eziyete katlanmakta ve iyilik perisinin (doktora diploması) gelip onu kurtarmasını beklemektedir.”

“Araştırma görevlileri zurnanın son deliği gibidir çünkü akademik konularda hep son söz onundur. Hatta çoğu zaman değildir. Kendisine yapılanların aynısını araştırma görevlisine uygular ve bulaşıcı hastalık sürüp gider. Bazen bu durumun tersi de olabilir. Yani kendi çektiklerini araştırma görevlilerine yaşatmayan ve onlara sahiplenenerde vardır.”

“Araştırma görevlileri köprü gibidir çünkü herkes üzerinden geçerek bir yerlere ulaşır fakat her gün çiğnedikleri köprü onlar için kıymetli değildir. Köprü yıkılıp yol kapandığında arada bir köprü olduğu ve ne kadar önem arz ettiği anlaşılır.”

“Araştırma Görevliliği yedek subaylık gibidir çünkü akla gelebilecek her türlü önemsiz ama zaman kaybettiren iş onlara verilir. Bir yandan çok değerli oldukları söylenirken diğer yandan değer görmezler. Hiyerarşinin erlerden sonraki en alt basamağıdır. Tıpkı araştırma görevlilerinin öğrencilerden sonra geldiği gibi.”

13. Kategorisizler. Bu grupta yer alan 7 (% 9.3) metafor 12 kategorinin hiçbirisiyle ilişkilendirilememiştir. Aynı zamanda her biri araştırma görevliliğinin farklı boyutlarına vurgu yaptıkları ve tek başına kategori teşkil edemeyecekleri için 7 metaforun tamamı ‘kategorisizler’ başlığı altında toplanmıştır. 2 metafor araştırma görevliliğinin olumlu bir olgu olduğunu belirtirken 2 metafor araştırma görevliliğinin arzu edilir bir iş olmadığını ifade etmektedir. Geriye kalan 3 metafor ise olumlu ya da olumsuz bir anlam içermemektedir.

Tablo 15.

Kategorisizler

Metafor	Öğrenci f (%)	Akademisyen f (%)	Toplam f (%)
Sır	1 (1)		1 (1)
Maaşlı Öğrenci	1 (1)		1 (1)
Festival	1 (1)		1 (1)
Kölelik	1 (1)		1 (1)
Hizmetçi	1 (1)		1 (1)
Keskin nişancı	1 (1)		1 (1)
Korkuluksuz			
merdivenin ortasında kalmak	1 (1)		1 (1)
	7 (6.9)		7 (6.9)
Toplam			

“Araştırma görevliliği maaşlı öğrencilik gibidir çünkü hem para alıyorlar hem de eğitimlerini tamamlıyorlar.”

“Araştırma görevlileri sır gibidir çünkü ne yaptıklarını hala bilmiyorum.”

“Araştırma görevlileri korkuluksuz merdivenin ortasında kalan birine benzer çünkü yukarı çıkmak emek ve cesaret ister. Eğer bir şeyler beceremeyip aşağı inmek insanın özgüvenini kırar. Yukarı çıkmak ise o kadar kolay değildir. Çalışmak ister. Çok çok çalışmak ister. Yükselince bunu taşıyabilmeyi ister.”

“Araştırma görevlisi hizmetçi gibidir çünkü hizmetçiler nasıl çalıştıkları yerlerdeki insanları gözüne girmek isterler araştırma görevlileri de aynıdır. Çok çalışırlar. Çok çalışıp temiz iş çıkartmazlarsa asla yükselemezler.”

“Araştırma görevlisi köle gibidir çünkü fakülteadaki bütün lüzumsuz işleri yaparlar. En büyük işleri sınavlarda kopya çektirmemektir. Ancak bütün bunlara rağmen fakültede küçük dağları ben yarattım havalarıyla gezerler.”

“Araştırma görevlileri festival gibidir katılmak istiyorum.”

“Araştırma görevlileri keskin nişancıya benzer çünkü genelde onlarla sınavlarda karşılaşıyoruz ve yaptığı nokta atışlar gerçekten mükemmel.”

Grupların olumlu ya da olumsuz metafor üretmelerine göre karşılaştırılmaları

Çalışma sonunda toplamda 57 olumlu, 41 olumsuz ve 3 nötr metafor elde edilmiştir. Araştırma görevlilerinin ürettikleri 12 metafordan 2'si olumlu 10'u olumsuzdur. Öğrenciler 40 olumlu, 19 olumsuz ve 3 nötr metafor üretirken, araştırma görevlileri dışındaki öğretim elemanları 15 olumlu ve 12 olumsuz metafor üretmişlerdir. Araştırma görevlileri dışındaki öğretim elemanları daha önce araştırma görevlisi olarak çalışıp çalışmadıklarına göre iki gruba ayrılmış ve daha önce araştırma görevlisi olarak çalışanlar 4 olumlu 7 olumsuz metafor üretirken, daha önce araştırma görevliliği yapmayanlar 11 olumlu metafora karşın 5 olumsuz metafor üretmişlerdir.

Tablo 16.

Grupların Olumlu ya da Olumsuz Metafor Üretmelerine Göre Karşılaştırılmaları

	Olumlu Metaforlar f (%)	Olumsuz Metaforlar f (%)	Nötr Metaforlar f (%)
1. Çalışma Grubunun Tamamı	57 (% 57)	41 (% 41)	3 (% 3)
2. Araştırma Görevlileri	2 (% 16.6)	10 (% 83.3)	
3. Öğrenciler	40 (% 64.5)	19 (% 30.6)	3 (% 4.8)
4. Araştırma Görevlileri Dışındaki Öğretim Elemanları	15 (% 55.5)	12 (%44.4)	
5. Daha Önce Araştırma Görevliliği Yapmış Öğretim Elemanları (Araştırma Görevlisi Dışında)	4 (% 36.3)	7 (% 63.6)	
6. Daha Önce Araştırma Görevliliği Yapmamış Öğretim Elemanları	11(% 68.7)	5 (% 31.2)	

TARTIŞMA

Bu çalışma öğrenci ve öğretim elemanlarının araştırma görevliliğini nasıl anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma görevlilerinin yaşadıkları sıkıntılar kavramsal çerçevede irdelenmiş ve bu sıkıntıların öğrencilerin, araştırma görevlilerinin ve diğer öğretim elemanlarının algılarını nasıl etkilediği metaforlar yoluyla toplanan veriler analiz edilerek bulunmaya çalışılmıştır.

Araştırmada elde edilen metaforlar 13 kavramsal kategoride incelenmiş, öğrenci ve öğretim elemanlarının algılarına ayrı ayrı yer verilmiştir. Ayrıca metaforlar olumlu veya olumsuz algı taşımalarına göre iki gruba ayrılmış ve bazı karşılaştırmalar yapılmıştır. Buna göre, çalışma grubundaki katılımcılar toplamda 57 olumlu, 41

olumsuz ve 3 nötr metafor üretmişlerdir. Bulgular, çalışma grubundaki bireylerin araştırma görevlilerine genel anlamda olumlu baktıkları sonucunu göstermektedir. Araştırma görevlisinin olumlu özellikleri genel olarak bilgi verici ve yardımcı olmasından kaynaklanmaktadır. Olumsuz algılar ise iş temposunun yoğunluğu ve angarya iş yapmak durumunda kalmalarıyla alakalandırılmıştır.

Araştırma görevlileri 10 olumsuz 2 olumlu metafor üreterek görevlerini büyük ölçüde olumsuz algıladıklarını ortaya koymuşlardır. Bu sonuç Sağlam (2011), Acar ve diğerleri (2004) ile Serinkan ve Bardakçı (2009)'nın bulgularıyla örtüşmektedir. Sağlam (2011) Harran Üniversitesi'ne bağlı ziraat, mühendislik, ilahiyat ve iktisadi idari bilimler fakültelerinde akademisyenlerin duygusal tükenmişliklerini araştırdığı çalışmada araştırma görevlilerinin diğer gruplara nazaran daha yoğun tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Serinkan ve Bardakçı (2009) Pamukkale Üniversitesinde görev yapan akademik personele uyguladıkları iş tatmini ve tükenmişlik araştırmasında benzer bir sonuca ulaşmışlar, araştırma görevlileri çalışmaya katılan öğretim elemanları arasında tükenmişliği en yoğun yaşayan grup çıkmıştır. Acar ve diğerleri (2004) Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi araştırma görevlilerinin iş memnuniyetleri ve bunları etkileyen faktörleri araştırdıkları çalışmalarında araştırma görevlilerinin büyük bir kısmının kendilerini sürekli ders çalışan ve verilen ödevleri yapan öğrenciler gibi hissettikleri (%54.3), mesleki açıdan gelecek kaygılarının olduğu (%87.9) ve maddi-manevi açıdan tatmin olmadıkları (%91.6) sonuçlarına ulaşmışlardır. Yaşadıkları sorunlar ve iş yoğunlukları göz önünde bulundurulduğunda araştırma görevlilerinin metaforlarından elde edilen bulgular şaşırtıcı olmamıştır. Olumsuz metaforlar genel manada iş tanımlarının belli olmadığına ve her tür işi yapmak durumunda kaldıklarına işaret ederken, olumlu metaforlar araştırma görevlilerinin üretken özelliklerine değinmişlerdir.

Araştırma görevlileri dışındaki öğretim elemanları toplamda 15 olumlu 12 olumsuz metafor üretmişlerdir. Olumlu metaforlar genellikle araştırma görevlilerinin araştırarak ve üreterek akademisyen olma yönünde olgunlaşmalarına değinirken, olumsuz metaforlar araştırma görevlilerinin statülerindeki belirsizlik ve diğer işlerle uğraştıkları için bilime fazla zaman ayıramama düşüncelerini iletmektedirler. Bu gruptaki öğretim elemanlarının araştırma görevliliği yapıp yapmadıklarına göre düşünceleri farklılık göstermekte ve daha önce araştırma görevliliği yapmış olan öğretim elemanları araştırma görevliliğine daha olumsuz yaklaşırken yapmayan öğretim elemanlarının olumlu metaforları çoğunluktadır.

Öğrenciler 19 olumsuz 40 olumlu ve 3 nötr metafor üreterek araştırma görevliliğine ve araştırma görevlilerine büyük ölçüde olumlu baktıklarını ortaya koymuşlardır. Araştırma görevlilerinin öğrencilerle en fazla ilgilenen öğretim elemanları olması (kayıt, danışmanlık vs.) ve öğrencilerin araştırma görevlileriyle diğer öğretim elemanlarına nazaran daha rahat iletişim kurabilmesi öğrenci algılarını olumlu yönde etkileyen sebepler olabilir. Öğrencilerin ürettikleri olumlu metaforlar genelde

araştırma görevlilerinin çok çalışkan ve bilgili kişiler oldukları üzerinde yoğunlaşmıştır. Olumsuz metaforlar ise öğrencilerin araştırma görevlilerini diğer öğretim elemanlarının işlerini yapan kişiler olarak algıladıklarını göstermektedir.

Araştırma görevlileri bugünün öğrencileri yarının akademisyenleridir. Bilim adamı olma yolunda ilk basamakta durmaktadırlar. Esas görevleri araştırmalar, incelemeler yapmak, yayınlar yazmak kısacası bilim üretmek olan araştırma görevlilerinin iş tanımlarındaki belirsizlikler kaldırılarak ve çalışma koşulları daha olumlu hale getirilerek araştırmalarına yeterli zaman ayırabilmeleri, iş doyumlarının yükselmesi ve verimli bireyler haline gelmeleri sağlanabilir.

Bu araştırmada, örnekleme hızlı ve kolay ulaşılabilir için kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu sebepten, diğer nitel örnekleme tekniklerinde olduğu gibi bu çalışmada da genelleme amacı güdülmemiştir. Ancak, nicel veya karma araştırma modelleri ile yapılacak olan bilimsel araştırmalar konunun farklı boyutlarını da ortaya çıkarmak açısından yararlı olacaktır. Ayrıca, veri toplama araçlarında ve nitel desenlerde çeşitlilik sağlanarak Türkiye genelini temsil yeteneğine sahip daha büyük bir çalışma grubu ile araştırmanın tekrar edilmesi ise araştırma görevliliği konusunda daha sağlıklı bilgi birikimine sahip olmamızı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, A., Nemutlu, E., & Gürhan, G. (2004). Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi araştırma görevlilerinin iş memnuniyeti ve bunu etkileyen faktörler. *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 95-106.
- Akagündüz, Ü. (2012, Ocak 2). Akademik köleler. *Aksiyon Dergisi*. <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-31447-akademik-koleler.html> sitesinden alınmıştır.
- Avcı, K., & Pala, K. (2004). Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde çalışan araştırma görevlisi ve uzman doktorların yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 81-85.
- Benton, T., H. (2004). Tireless research assistants. *The Chronicle of Higher Education*, 51 (14), C1- C4.
- Brown University. A Brief Guide for Teaching Assistants at Brown University. 8 Hairan 2012 tarihinde http://www.brown.edu/sheridan_center adresinden alınmıştır.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). The discipline and practise of qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The sage handbook of qualitative research* (pp. 1-33). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Güçlü, A. (2009, Şubat 28). Bilimi tercih etmek enayilik mi? *Milliyet Gazetesi*. <http://www.milliyet.com.tr/Yazar.aspx?aType=YazarDetayArsiv&ArticleID=10>

- 65225&AuthorID=67&b=OSS+kolaylasacakmis&a=Abbas+G%C3%BC%C3%A71%C3%BC sitesinden alınmıştır.
- Keşli, A., T (2007, Ağustos 13). Doktora öğrenimi (Lisansüstü öğrenim) görme suçu. <http://documents-analysis.blogspot.com/2007/08/doktora-renimi-lisansst-renim-grme-suu.html> sitesinden alınmıştır.
- Korkut, H., Muştan, T., & Yalçınkaya, M. (1999). Araştırma görevlilerinin sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17, 19-36.
- Mangan, K. S. (1992). Colleges expand efforts to help teaching assistants learn to teach. *The Chronicle of Higher Education*, 38 (26), A17-A18.
- Michigan State University. *Teaching Asistant Program*. 15 Mayıs 2012 tarihinde <http://www.tap.msu.edu> adresinden alınmıştır.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2001). *Qualitative research and methods*. London, England: Sage Publications.
- Sağlam, A. Ç. (2011). Akademik personelin sosyo-demografik özelliklerinin tükenmişlik düzeyleri ile ilişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 407-420.
- Serinkan, C., & Bardakçı, A. (2009). Pamukkale Üniversitesi'ndeki akademik personelin iş tatminleri ve tükenmişlik düzeylerine ilişkin bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 115-132.
- Sharoff L. (2009). Expressiveness and creativeness: Metaphorical images of nursing. *Nursing Science Quarterly*, 22, 312-317.
- Türk Dil Kurumu. (1983). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.
- University of Cambridge. *Generic Role Profile Research Assistant*. 31 Mayıs 2012 tarihinde <http://www.cam.ac.uk> sitesinden alınmıştır.
- University of Maryland. *Teaching Assistant Handbook*. 28 Mayıs 2012 tarihinde <http://www.cs.umd.edu/Grad/ta.handbook.shtml> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A., & Şimşek, Hasan. *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Türkiye: Seçkin Yayıncılık.
- “Yüksek Öğretim Kanunu” Türkiye Büyük Millet Meclisi, RESMÎ GAZETE, Kasım 1981, s.3
- “Yüksek Öğretim Personel Kanunu,” Türkiye Büyük Millet Meclisi, RESMÎ GAZETE, Ekim 1983, 18190, s.673